GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŨ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḑI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 109. *Joi, 15 (27) Maiŭ.* 1886.

Brașovŭ 14 Maiŭ 1886.

Vorbindŭ despre causele ce au adusŭ cu sine ruptura negociărilorŭ dintre monarchia nóstră și România pentru încheiarea tractatului de comerciu, d-lŭ P. S. Aurelianŭ resumă cele petrecute într'unŭ articulŭ, din care estragemŭ părțile mai de căpetenia. După ce citéză pasage din „N. fr. Presse“ și din ḑiarulŭ oficiosŭ unguréscŭ „Gazette de Hongrie“ d. Aurelianŭ scrie următórele:

„Cei dela Viena spunŭ pe față: din causa pretențiunilorŭ Ungariei amŭ perdutŭ têrgulŭ Germaniei; totŭ din acéstă causă perdemŭ însemnata, cea mai însemnată piață pentru Austria, adică piața României. Cei dela Pesta nu se sfiescŭ a declara că la urma urmelorŭ pe ei nu'i supără ruperea tratărilorŭ, deórece păgubile ce vorŭ încerca câțiva industrialĭ ungurĭ suntŭ micĭ în comparațiune cu folósele ce va trage agricultura maghiară, când granițele despre România vorŭ fi cu desăvîrșire închise. In aceste cuvinte stă tótă politica ungară. Maghiarilorŭ puținŭ le pasă de suferințele și perderile celorŭ dela Viena; puținŭ le pasă de perderea pieței române, deórece ei ținŭ ca sĕ aibă monopolulŭ de a îndestula cu producte agricole tótă Monarchia; prin urmare lorŭ le convine de a rupe cu România.“

„Remâne dér bine constatatŭ că décă Românii nu au pututŭ sĕ se înțelégă cu delegațiunea austro-ungară, causa este că Ungurii urmărescŭ pe tóte căile escluderea nóstră de pe piețele Austriei, și monopolisarea în favórea lorŭ a productelorŭ agricole. Astfelŭ fiindŭ ce învinuire se mai póte aduce cabinetului Brătianu? Ce, óre guvernulŭ românŭ are sĕ ocrotéscă interesele și ale Ungurilorŭ și ale Austriacilorŭ sacrificândŭ pe ale Românilorŭ? Și cu tóte acestea și unii și alții ne cerŭ fără perdea acestŭ sacrificiu. Ințelégă-se mai întâiu cei dela Viena cu cei dela Pesta și apoi sĕ trateze; ér' nu se caute și unii și alții a creá României o situațiune multŭ mai păgubitóre și mai umilitóre decâtŭ aceea pe care a îndurat'o cu resignațiune în timpŭ de ḑece anĭ.“

„Se acusă România atâtŭ la Viena câtŭ și la Pesta, se amenință țéra în modŭ trivialŭ, și pentru ce óre tóte acestea? Ce au cerutŭ delegații românĭ încâtŭ sĕ nu pótă fi primitŭ nicĭ la Pesta nicĭ la Viena? Étă ce au cerutŭ:

1° Intrarea liberă de orĭce vamă în Austro-Ungaria a următórelorŭ producte române: a) Cereale în generalŭ, b) Făina de grâu și de sĕcară, c) Legumele făinóse uscate, d) Semințele uleióse de totŭ felulŭ, e) Animalele domestice; boi, porcĭ și oi, f) Rĕmășițe și produse animale diverse, g) Peile brute de totŭ felulŭ, h) Lânurile de totŭ felulŭ, i) Pescele próspĕtŭ și săratŭ, j) Petroleulŭ brutŭ și rafinatŭ.

2° Producte pentru care România cere o ridicare de taxe vamale la intrare în Austro-Ungaria. a) Vinurile în butóie de o capacitate de celŭ puținŭ cincĭ ectolitri, sĕ se tacseze 8 lei 100 de kilograme, brutŭ. b) Cărnurile próspete de măcelăriă, — sĕ se tacseze 7 lei 50 centime 100 de kilograme.“

„Odată aceste cererĭ primite sar fi căutatŭ a se înțelege asupra tarificării obiectelorŭ importate cerênd óre-care tacse protectóre pentru puține industrii ce esistă la noi.

„Ce au cerutŭ din parte-le austro-maghiarii? Au cerutŭ sumă de scutirĭ de vamă, tacse reduse, o situațiune mai impovărătóre de câtŭ în trecutŭ, și ca culme, refusulu de a primi ca sĕ scutéscă de vamă cele câte-va articole ce înșirarămŭ mai susŭ. In câtŭ pentru vite d'abea le-au lăsatŭ la o parte subordinândŭ tratarea lorŭ încheiereĭ unei convențiunĭ veterinare. Cam scim noi ce credŭ și ce gândescŭ cei dela Pesta despre comerciulŭ nostru de vite pentru a ghici, ca ce felŭ de convențiune veterinară aveau sĕ ne céră. De altă parte în tecstulŭ propusŭ de către delegații monarchiei vecine se mai păstra încă articolulŭ, prin care toți supușii monarchiei fără deosebire de ritŭ sĕ aibă dreptŭ a cumpăra imobile în România, a se așeḑa unde vorŭ voi. Cu alte cuvinte ni se cere călcarea constituțiunei nóstre și darea țĕrei pradă invasiunei celorŭ de totŭ ritulŭ. Apoi mai póte óre sĕ se acuse România față cu cererĭ atâtŭ de esorbitante?“

Cartea verde a României.

In sĕptĕmâna trecută s'a împărțitŭ camerelorŭ române „Cartea verde“ care cuprinde diferite acte diplomatice privitóre la negociările ce s'au făcutŭ pentru încheiarea tractatului de comerciu cu Austro-Ungaria. Reproducemŭ din ea protocólele conferențilorŭ ce s'au ținutŭ în Bucurescĭ între delegații austro-ungarĭ și românĭ:

Prima ședință, *19 Aprilie (1 Maiu) 1886.* După o cuvêntare a d-lui Aurelianŭ, care salută în numele ministrului afacerilorŭ străine pe deleg. austro-ungarĭ, Baronulŭ Mayr propune ca basă a negociațiunilorŭ, proiectulŭ presentatŭ conferenței din Viena, de comisiunea austro-ungară.

D. Gr Ghica propune, ca sĕ se ia de basă unŭ proiectŭ elaboratŭ de guvernulŭ românŭ, care a fostŭ redusŭ la prevederĭ esclusivŭ comerciale și vamale.

Delegații austro-ungarĭ observă, că nu cunoscŭ acestŭ proiectŭ și avêndŭ nevoe a'lŭ studia, se trece la discuțiunea unorŭ cestiunĭ de principiu. Delegații austro-ungarĭ insistă pentru mănținerea clausei națiunei celei mai favorisate.

Delegații românĭ semnaléză că acéstă clausă compromite stabilirea tratatelorŭ în care ea figuréză și fixitatea tarifelorŭ anexate la ele. Discuțiunea asupra acestui punctŭ sĕ amână pentru ca delegații românĭ sĕ céră instrucții guvernului lorŭ; delegații austro ungarĭ însĕ declară că consideră *clausa națiunei celei mai favorisate ca o conditiune primordială a înțelegerei.*

O schimbare de vederĭ are locŭ în privința duratei tratatului. Proiectulŭ austro-ungarŭ propune *10 anĭ;* proiectulŭ românŭ nu fixéză provisoriu durata tratatului. Elŭ reservă fiecăreia din înaltele părțĭ contractante facultatea de a'lŭ denunța la orĭce epocă, în care casŭ ratatulŭ n'arŭ produce efectele sale decâtŭ numai 6 lunĭ dela ḑiua denunțării. Acéstă clausă ridică grave obiecțiunĭ din partea delegațilorŭ austro-ungarĭ.

Delegații românĭ rĕspundŭ că guvernulŭ lorŭ a căutatŭ în acéstă clausă garanții, carĭ 'i suntŭ indispensabile și va cerceta décă prevederea acestorŭ garanții póte fi legată de vr'o altă disposiție a tratatului.

A doua ședință, *20 Aprilie (12 Maiu)* 1886. Delegații austro-ungarĭ declară că luândŭ cunoscință de proiectulŭ de tratatŭ alŭ guvernului românŭ a găsitŭ marĭ lacune și mai alesŭ în art. 1 alineatŭ I în care s'au suprimatŭ cuvintele: și de navigațiune.

Sé lasă acéstă cestiune la o parte, delegații austro-ungarĭ declarândŭ, că vorŭ propune o convenție specială în acéstă privință.

O altă lacună semnalată de delegații austro-ungarĭ e privitóre la stabilirea și călĕtoria supușilorŭ imperiului vecinŭ în România, stipulațiune, care există față cu Germania.

Delegații Românĭ esprimă dorința guvernului de a face din aceste douĕ puncte obiectulŭ unei convențiunĭ speciale.

Cestiunea rĕmâne neresolvată.

Delegații Românĭ declară după acésta, că vorŭ comunica Guvernului Regalŭ desideratele exprimate de delegații austro-ungarĭ privitóre la garantarea farmaciștilorŭ austro-ungarĭ contra retroactivelorŭ efecte ale legei sanitare precum și la drepturile dobândite ale societățeĭ de navigație pe Dunăre.

Cestiunea dobêndirei și închirierei de mobile și imobile de ori-ce natură de supușĭ Austro-Ungarĭ, în aceleașĭ condițiunĭ ca naționalii, cestiune ridicată de delegații Austro-Ungarĭ, rĕmâne neresolvată în urma observațiunilorŭ delegațilorŭ Românĭ, care rĕspundŭ că asemenea disposiții n'ar puté sĕ fiă regulate decâtŭ de o Constituantă, ér' nu de o misiune cu unŭ rolŭ mărginitŭ.

Delegații Românĭ declară, că nu vĕdŭ nicĭ o dificultate pentru ca propunerea austro-ungară privitóre la anecsarea formularelorŭ cărțilorŭ de legitimare pe lângă tarifŭ sĕ fiă satisfăcută.

Delegații Românĭ, în urma cererilorŭ stăruitóre și călduróse privitóre la *acordarea de favorurĭ mai marĭ chirigiilorŭ străinĭ* carĭ îșĭ esercită meseria lorŭ pe teritoriulŭ românŭ decâtŭ naționalilorŭ, declară că la extrema rigóre, cestiunea ar puté fi resolvată, stabilindu-se o zonă în ce concerne circulația limitrofă a chirigiilorŭ.

Scutirea supușilorŭ Austro-Ungarĭ, carĭ se ocupă cu navigația de orĭce taxă industrială séŭ specială, precum și *scutirea de cauțiune a săniilorŭ și trăsurilorŭ* care, intrândŭ în România, se reîntorcŭ în Austro-Ungaria, ambele cerute de delegații Austro-Ungarĭ, se socotescŭ de delegații Românĭ ca fiindŭ de natură a face obiectulŭ unei *convențiunĭ consulare.*

Delegații Românĭ declară, că nu este în prevederile actuale a guvernului regalŭ că ar puté fi simultaneitate între convențiunea comercială și convențiunea consulară ce delegații austro-ungarĭ propunŭ a fi semnate în același timpŭ.

Delegații Austro-Ungarĭ cerŭ întroducerea în convenție a unei clause capitale: *Limitarea monopolurilorŭ statului românŭ.* Ca ultimă concesie ei suntŭ gata a renunța la totŭ ce privesce monopolurile în generalŭ cu condiție ca statulŭ Românŭ sĕ se oblige se cumpere din Austria pe fie-care anŭ 8500 chintale *chibriturĭ și cărțĭ de jocŭ* în o țifră egală importației actuale.

Ințelegerea nu se póte stabilí.

Cestiunea sanitară rĕmâne și ea suspendată.

Delegații Românĭ rĕspundŭ la o întrebare a delegațilorŭ Austro-Ungarĭ că armele de vĕnătóre și de luxŭ, afară de cartușieră, respective încărcate, nu vorŭ fi cuprinse în restricțiunile privitóre la munițiile de resbelŭ.

Cestiunea pusă de delegații Austro-Ungarĭ în privința filoxerei dă ocasie delegațilorŭ Românĭ d'a declara că guvernulŭ regalŭ va adera câtŭ de curêndŭ la convenția dela Berna.

A 3-a ședință *21 Aprilie (3 Maiu) 1886.* Delegații Românĭ anunță, că pentru momentŭ nu potŭ presinta proiectulŭ de tratatŭ veterinarŭ, care se găsesce pendinte înaintea consiliului de miniștri.

După acésta, pentru a se concilia opiniunile contrarie semnalate asupra clausei națiunei celei mai favorisate aceiașĭ delegațĭ facŭ o declarațiune în sensulŭ că orĭce favóre acordată în cursulŭ convențiunei unei a treia puterĭ sĕ se reflecte și asupra părțilorŭ acum contractante, în schimbŭ de avantage equivalente.

Delegații Austro-Ungarĭ consideră o asemenea declarație ca o causă de conflicte eterne și credŭ insuficientă conciliațiunea propusă.

Delegații austro-ungarĭ semnaléză din nou cestiunea drepturilorŭ ad-valorem.

Delegații Românĭ dorescŭ ca pré puține articole sĕ fie tacsate ad-valorem, ér contestațiunile sĕ fie regulate de legea generală a vămilorŭ.

In privința stăruinței delegațilorŭ austro-ungarĭ de a li se acorda beneficiulŭ alegerii între *tacsarea ad-valorem* și *tacsarea specifică,* delegații românĭ rĕspundŭ, că nu' vĕdŭ nicĭ o dificultate pentru acésta.

Se reservă cestiunea presciptiunei amendei, și confiscărei marfelorŭ (art VIII. alŭ 13 prop. Austro-Ungarŭ.)

Cestiunea greșelilorŭ ce s'ar ivi în redacțiunea scrisorilorŭ de trăsură, acea privitóre la eșantilióne, nu întêmpina dificultățĭ în resolvarea lorŭ.

In privința transitului (art. IX. proiectŭ austro-ung. delegații românĭ repetă declarația că guvernulŭ regalŭ are intenția d'a adera la convenția din Berna.

In cestiunea privitóre la reexportațiunea mărfurilorŭ, care e legată cu aceea a *expozițiunilorŭ și a modelelorŭ de eșantilóne,* delegații ambelorŭ puterĭ nu vĕdŭ dificultățĭ spre a cădea de acordŭ.

Cestiunea privitóre la înlesnirile de adusŭ comerțului de lemne în punctele limitrofe rĕmâne reservata.

Rĕmâne de asemenea reservată cestiunea privitóre la taxele de cheaj, de timbre și altele, pe care delegații austro-ungarĭ voiescŭ a le fixa prin convențiune, ér delegații românĭ, opiuează sĕ fie subordonate legilorŭ speciale.

Desvĕlirea statuei lui Lazarŭ.

Ḑiarele bucurescene aducŭ rapórte scurte despre solemnitatea desvĕlirei statuei marelui dascălŭ. „Vointa Națională“ ne spune, că „capitala păstrase încă aspectulŭ de sĕrbătóre, pe care ilŭ avusese în ḑiua precedentă“ (serbarea de 10 Maiu) și că astfelŭ „stradele erau totŭ splendidŭ decorate, cu verdeață și drapele tricolore și desŭ de ḑiminéță bulevardulŭ era îndesatŭ de unŭ numĕrosŭ publicŭ....“ Aceeașĭ fóiă spune că în jurulŭ statuei erau aranjațĭ într'o parte elevii tuturorŭ scólelorŭ publice primare și secundare din capitală, cu drapelele lorŭ, cu coróne și florĭ destinate a le așeḑa pe piedestalulŭ statuei; ér în cealaltă persónele învitate, printre carĭ d-nii miniștri Sturdza, C. Nacu, generalŭ Al. Anghelescu, mai mulțĭ deputațĭ și senatorĭ, întregulŭ corpŭ profesoralŭ universitarŭ, locŭ-țiitorulŭ de primarŭ alŭ Capitalei și mai mulțĭ înalțĭ demnitarĭ ai Statului, precum și unŭ fórte numĕrosŭ publicŭ...

„La ora 10 solemnitatea se începù printr'unŭ serviciu divinŭ oficiatŭ de mai mulţĭ înalţĭ prelaţĭ, încunjuraţĭ de unŭ numerosŭ clerŭ; ér elevii conservatorului şi ai seminarielorŭ, sub direcţiunea d-lui Wachmann, intonară imnulŭ lui George Lazarŭ. După aceea d. D. Sturdza, ministru alŭ instrucţiunei publice şi cultelorŭ, rostì unŭ discursŭ, predândŭ statua d-lui primarŭ alŭ Capitalei. La discursulŭ d-lui ministru, care de mai multe orĭ fù întreruptŭ de aplausele asistenţilorŭ, pânza, ce până acum acoperise vederei tuturorŭ statua lui Lazarŭ, cădù şi marele George Lazarŭ, cu o carte deschisă în mânĭ, eternisatŭ în marmoră, apărù mândru asistenţilorŭ, în mijloculŭ unorŭ unanime şi entusiaste aplause, la carĭ se uniau strigăte de ura! neperitóre fiă memoria lui George Lazarŭ! După aceste manifestărĭ de recunoscinţă şi respectŭ, pornite din adênculŭ inimei fie-cărui cetăţénŭ, şi carĭ ţinură mai multe minute, d. Gr. Cerkezŭ, locţiitorŭ de primarŭ alŭ Capitalei, rěspunse d-lui ministru, în uumele Capitalei, prin următorulŭ discursŭ:

Domnule ministru, Domnilorŭ din comitetulŭ statuei, Domnilorŭ! Oraşulŭ Bucurescĭ, plinŭ de recunoscinţă, primesce proprietatea acestei statui. Elŭ o va păzi şi ocroti ca unulŭ din cele mai frumóse ale sale monumente, ca cea mai frumósă a sa podóbă. Oraşulŭ Bucurescĭ mulţumesce acestorŭ cetăţenĭ de inimă carĭ, pentru îndeplinirea unei nobile idei, s'au întrunitŭ în comitetŭ, au pusŭ silinţele lorŭ, au sciutŭ sě-şĭ câştige sprijinulŭ concetăţenilorŭ şi prin simpla putere a iniţiativei private au isbutitŭ sě ridice acéstă statuă, eşită din dalta celui dânteiu sculptorŭ Românŭ, în memoria celui dânteiu învěţătorŭ, séu, cum se ḑicea pe atuncĭ, celui dânteiu dascălŭ Românŭ.

Astfelŭ câţĭva au plătitŭ datoria tuturorŭ, căcĭ toţĭ carĭ vorbescŭ şi scriu românesce, lui *George Lazarŭ* datorescŭ, că potŭ în limba părintéscă sě 'şĭ esprime cugetările lorŭ, lui *George Lazarŭ*, care, cum spunea unulŭ din cei mai ilustri ai sěi elevĭ:

„Aruncă cu mânĭ pline seminţele românismului şi ale naţionalităţii“.

Este bine aşeḑată aci statuia lui *George Lazarŭ*, pe loculŭ acelei scolĭ de la sf. Sava, unde elŭ s'a adăpostitŭ, unde a profesatŭ, unde a suferitŭ, unde a luptatŭ.

Ea stă bine alăturĭ cu statua celui mai ilustru şi mai iubitŭ alŭ sěu elevŭ, în faţa palatului Academiei, acestŭ monumentŭ măreţŭ, ridicatŭ de urmaşii lui, de Românii deşteptaţĭ prin elŭ sciinţei, literaturei şi iubirei de patriă.

Sěmênţa aruncată de neobositulŭ luptătorŭ în pămêntulŭ roditorŭ alŭ acestei ţěrĭ a devenitŭ unŭ arbore ale cărui rădăcinĭ puternice s'au înfiptŭ în pămêntulŭ patriei şi care pórtă acum şi florĭ şi fructe.

In numele Capitalei, salutŭ acestŭ monumentŭ. Elŭ fiă aci, în mijloculŭ tinerimei studióse, o amintire şi unŭ esemplu; o amintire a unui mare şi folositorŭ Românŭ, unŭ esemplu de obstacole ce le póte învinge munca, voinţa şi mai cu sémă devotamentulŭ neinteresatŭ pentru o mare şi roditóre ideiă.

Fiă eternă memoria lui *George Lazarŭ*!

Cuvintele d-lui primarŭ fură acoperite de aplause frenetice îndelungŭ repeţite. Solemnitatea sě terminà prin întonarea imnului lui George Lazarŭ şi prin depunerea unei imense mulţimĭ de coróne pe piedestalulŭ statuei. Sculptorulŭ Georgescu, din dalta căruia eşì acestŭ măreţŭ monumentŭ, fù obiectulŭ celorŭ mai călduróse felicitărĭ din partea tuturorŭ. Statua împreună cu mulţimea de coróne a fostŭ fotografată. Intréga poporaţiă a capitalei sě grăbì sě visiteze statua până însěratŭ.

„Naţiunea“ ne spune că cu tóte că programulŭ inaugurării nu se publicase decâtŭ cu două ḑile înainte, mulţime de lume venise sě ia parte la serbare. S'a observatŭ multŭ, ḑice aceeaşĭ fóiă, că d. ministru Sturza a evitatŭ a spune, că George Lazarŭ e născutŭ în Transilvania, asemenea d. ajutorŭ de primarŭ Cerchezu a evitatŭ a arěta anume unde e loculŭ de nascere alŭ lui Lazarŭ. „Pentru ce?“ întrébă organulŭ D-lui Dim. „Brătianu.“

„România“ se plânge că la serbare lumea era îmbulzită fără rênduiélă, nu era nicĭ o estradă nicĭ unŭ spaţŭ reservatŭ, că serviciulŭ divinŭ (la Metropoliă) nu s'a esecutatŭ, musică militară n'a fostŭ — apoi continuă aşa:

„Dér cu tótă neorînduiala serbării, au fostŭ două momente frumóse: întêiu atuncea când căḑêndŭ pânza, care acoperea imagina lui Lazarŭ, vocile copiilorŭ din şcóle, cu repetate urale, îlŭ aclamară, şi alŭ doilea cândŭ, printre cei ce depuneau corónele — numeróse şi frumóse — înaintà şi o ţěrancă bětrână ducândŭ o corónă mare pe care se citia următórea inscripţiune: „micii nepoţĭ marelui lorŭ unchiu“. Ţěranca venea de la Avrigŭ şi era mătuşă a lui Lazarŭ. Acéstă femeă afirmă că chipulŭ de piatră ce se înalţă acuma măreţŭ în faţa Academiei, sémănă cu chipulŭ viu alŭ celui ce s'a făcutŭ ţěrînă în mormêntulŭ dela Avrigŭ.“

„Statua e frumósă. Esecutarea îi face onóre sculptorului Georgescu. Pe soclu suntŭ două inscripţiunĭ şi două bas-reliefurĭ: în faţă o inscripţiă ne spune că statua se ridică „reîntemeiătorului învěţămêntului românescŭ“, — pe partea corespondentă, o altă inscripţiă ne spune că a fostŭ „profesorŭ de românesce şi de matematicĭ“, că şi-a făcutŭ profesiunea de învěţătorŭ în Bucurescĭ în anii 1816 până la 1822 şi că s'a născutŭ şi a muritŭ în Avrigulŭ Transilvaniei între anii 1779—1823. Bas-relieful din drépta ni l'arată pe Lazarŭ plecândŭ bolnavŭ cu carulŭ şi binecuvêntândŭ ţéra Românilorŭ lui iubiţĭ, în care aruncase semênţa reînvierii; bas-reliefulŭ din stânga, ni'lŭ arată făcêndŭ lecţiune copiilorŭ logofetesii Bărcănésca. Logofetésa asistă şi ea la lecţiune dimpreună cu logofětulŭ Bălăceanu, care a întinsŭ mâna de ajutorŭ învěţătorului românŭ spre a'şĭ împlinì dorulŭ lui românescŭ.“

SCIRILE ḐILEI.

Ni se scrie din Budapesta: »Foile nóstre au înregistratŭ anulŭ trecutŭ succesele obţinute de doi tinerĭ românĭ la Universitatea din Budapesta. Unulŭ a fostŭ premiatŭ pentru unŭ operatŭ, ér' celalaltŭ ca teologŭ pentru rutina sa în arta oratoriei. In anulŭ acesta, în 13 Maiu st. n., s'a ţinutŭ festivitatea îndatinată, cu ocasiunea căreia s'au distribuitŭ premiile. Intre cei premiaţĭ este şi unŭ Românŭ, care a câştigatŭ celŭ mai mare premiu dela facultatea teologică — publicatŭ pentru tema: *„Sě se desvólte necesitatea religiunei şi nexulŭ ei nedespărţibilŭ cu moralitatea.“* Premiulŭ: 75 fl. Tiněrulŭ bravŭ, care a obţinutŭ acestŭ premiu şi care ne îndreptăţesce la cele mai frumóse speranţe pentru viitorŭ e *Felicianŭ Branŭ* — fiulŭ neuitatului protopopŭ şi profesorŭ de religiune şi limba şi literatura română la gim. din Sătmarŭ, a fericitului Petru Branŭ. Elŭ este ascultătorŭ de S. teologiă în curs. III. trimisŭ în sem. centralŭ de aicì din diecesa Oradiei-marĭ.«

—x—

Primimŭ din Viena următórea scrisóre, cu data 25 Maiu a. c.: „Stimate D-le Redactorŭ! Cu respectŭ la notiţa, ce aţĭ avutŭ onóre a o lua în nr. 102 din 19 l. c., a preţuitului d-vóstre ḑiarŭ despre societatea acad. „România-Jună“ din Viena, că acésta din Octomvre 1885 şi până acum nu ar fi ţinutŭ decâtŭ numai două şedinţe ordinarie, Vě rogŭ, contândŭ la îndatinata-Vě bunăvoinţă, a-mĭ da voiă sě-i rěspundŭ zelosului corespondentŭ anonimŭ, că numita societate a ţinutŭ nu două ci şépte şed. ordin., afară de acestea trei şedinţe literare şi una festivă în ajunulŭ Sf. Pascĭ. Étă aşa stă lucrulŭ în adevěrŭ, şi-lŭ rogŭ pe respectivulŭ domnŭ anonimŭ, sě'şĭ ia ostenéla a se convinge din protocólele şedinţelorŭ, ce cu plăcere i le punŭ la disposiţiă. De-o cam dată însě îi recomandŭ, ca în viitorŭ sě nu'şĭ mai dée unŭ astfelŭ de »Testimonium paupertatis,« décă o făcù acésta din nesciinţă, ér' décă are vre-o intenţiune, apoi, alegêndu'şĭ d-lŭ anonimŭ o astfelŭ de rolă, tare uşorŭ i se póte întêmpla, sě capete unŭ nume nu prea măgulitorŭ. Primiţĭ ş. c. l — *Drd. Al. Popŭ*, v. preşed. soc. acad. „România Jună.«

—x—

Cu privire la serbarea desvělirei statuei lui *Lazarŭ*, ne comunică »Naţiunea« următorulŭ faptŭ necioplitŭ: »Era hotărîtŭ, ca înainte de desvělirea statuei sě se oficieze unŭ serviciu divinŭ la Metropoliă. Mulţĭ se duseseră acolo, dér au găsitŭ uşile bisericei închise, pentru că I. P. S. Mitropolitulŭ Primatŭ a refusatŭ permisiunea de a se oficia la Mitropoliă, sub cuvêntŭ că Biserica nu póte consacra chipurile cioplite.“ — Fanarulŭ trebue că saltă de bucuriă.

—x—

Junimea studiósă dela gimnasiulŭ gr. cat. românŭ din Năsěudŭ îşĭ va ţiné *maialulŭ* la 29 Maiu a. c. st. n., în »Castrulŭ‹ din Năsěudŭ, eventualŭ în otelulŭ „Rahova.‹ Inceputulŭ la 10 óre a. m.

—x—

Concertŭ. Mâne, Joi în 27 Maiu n., capela orăşenéscă va da în grădina „Pomulŭ verde“ celŭ dintêiu concertŭ, sub conducerea directorului ei *A. Brandner*. Inceputulŭ la 8 óre séra.

Demonstraţiunĭ în Budapesta.

Cu ocasiunea aniversărei cucerirei cetăţii Buda, s'au întêmplatŭ în Budapesta demonstraţiunĭ politice. Étă ce scrie „Egyetertes« în acéstă privinţă:

„Capitala a fostŭ astăḑĭ teatrulŭ unei demonstraţiunĭ antimaghiare. Astăḑĭ, în 21 Maiu, a 37-a aniversare aĭ acelei ḑile marĭ, când oştile de honveḑĭ după o luptă vitejéscă au recuceritŭ dela Némţŭ cetatea Buda şi stégulŭ tricolorŭ naţionalŭ a fâlfâitŭ victoriosŭ pe promontoriulŭ cetăţii Buda, astă-ḑĭ, în ḑiua de veseliă a naţiunei ungurescĭ, tocmaĭ în acelŭ minutŭ, când din biserică se înălţau spre cerŭ rugăciunĭ întru amintirea vitejilorŭ honveḑĭ, căḑuţĭ în lupta din 21 Maiu 1849, — locuitorii din străbuna Budă, de-o paciinţă admirabilă, au věḑutŭ o demonstraţiune inscenată în contra Maghiarilorŭ şi a honveḑimei,

FOILETONŬ.

Călětoria lui Stanley prin Africa centrală.

(Urmare.)

Pentru Vaganda însă, şi din nenorocire şi pentru o parte din Vagvana şi din Vanyamvezi acesta era unŭ nou motivŭ pentru a grabí întórcerea. La acésta se vedeau cu atâtŭ maĭ multŭ îndemnaţĭ, căcĭ pe colinele din apropiere se iviră indigenĭ înarmaţĭ, carĭ urmăriau ameninţătorĭ totŭ ceea-ce făceau călětoriĭ noştri. O scire, că de către miadă-ḑi se apropiă nisce sělbaticĭ cu putere aprópe supraomenéscă, mărì frica şi maĭ tare.

Vaganda, nicĭ una nicĭ două, se şi pregătiră de plecare, stringêndŭ la olaltă merinḑile ce putură sě şi le procure în pripă.

Stanley încercà ancă odată într'o sfătuire sě-ĭ întórcă pe conducětoriĭ ómenilorŭ luĭ Mtesa dela acéstă hotărîre. Elŭ îĭ arětă luĭ Sambuzi, că primejdia nu este aşa de mare precum se pare. „S'ar puté face ḑise elŭ, taběră întărită cu arborĭ şi cu îngrăditurĭ. Totodată Vanyoriĭ nu suntŭ aşa de temutŭ, căcĭ nu au cine scie ce puterĭ grozave.“

Věḑêndŭ că îndemnările şi încuragiările nu au nicĭ unŭ efectŭ, elŭ îĭ făgăduì „generaluluĭ“ jumětate din tóte mărgelile, tótă sîrma şi tóte stofele, ce le avea numaĭ şi numaĭ décă se va îndupleca sě maĭ rěmână pe locŭ ancă două ḑile.

„Nu putemŭ face aceea, ce cerĭ tu,“ rěspunse Negrulŭ. „Nu maĭ putemŭ rěmâné nicĭ chiar o ḑi. Nu dóră pentru că mĭ-ar fi frică de Vanyorĭ, o ḑicŭ eu acésta. Eĭ vorŭ avé prilejiĭ sě simtă lancea mea, de óre-ce, ca sě ne putemŭ întórce înapoĭ, de bună sémă va trebuí ca sě pětrundemŭ prin rêndurile lorŭ. De vomŭ rěmâné însă aicĭ, luptele nu vorŭ înceta, până când nu va cădé şi celŭ maĭ din urmă din noĭ. Pentru aceea, luptându-ne, trebue sě ne retragemŭ încetŭ cu încetulŭ. Apoĭ şi altfelŭ, de aicĭ tu nu poţĭ coborì în nicĭ unŭ chipŭ luntrea în lacŭ, mai cu sémă acum, când duşmaniĭ nu te vorŭ lăsa unŭ minutŭ în pace. Nu poţĭ sě facĭ două lucrurĭ de-odată: sě te şi lupţĭ şi sě aĭ de lucru şi cu luntrea.“

Stanley nu maĭ scia ce sě facă de něcăjitŭ ce era. Elŭ nu ţinea situaţiunea aşa de primejdiósă, după cum i se părea luĭ Sambuzi şi soţilorŭ sěĭ. Se gândì, décă nu ar puté sě rěmână la lacŭ numaĭ cu tovarăşiĭ sěĭ dela inceputŭ. Acuma însă chiar şi ómeniĭ sěĭ ceĭ maĭ credincioşĭ îlŭ sfătuiră sě se depărteze împreună cu Vaganda.

„Stăpâne, amŭ ajunsŭ la marginea uneĭ prăpăstiĭ,“ ḑicea d. e. bravulŭ conducětorŭ Kacece. „Décă porunceseĭ, eu rěmânŭ, căcĭ totŭ una mĭ-e, orĭ voĭ trăí, orĭ voĭ muri. Deşi vomŭ rěmâné însă, totuşĭ va fi cu neputinţă sě cercetămŭ lacul, de óre-ce duşmaniĭ ne vorŭ ţiné închişĭ în taběră. Totodată nu trebue sě uiţĭ, că jumětate din ómeniĭ těĭ vorŭ pleca împreună cu Vaganda, şi tu nu veĭ puté ca sě-ĭ oprescĭ.“

Sub astfelŭ de împrejurărĭ Stanley trebuì sě'şĭ calce pe inimă, deşi-ĭ cădea câtŭ se póte de greu, sě se lase de idea de a cerceta lacul. Ceea-ce'lŭ maĭ mângăia câtŭ-va, era gândirea, că póte maĭ târḑiu totŭ i se va maĭ da vre odată prilejŭ sě se întórcă la elŭ. Deocamdată elŭ făcuse totŭ ce era cu putinţă pentru ajungerea scopuluĭ sěu.

Retragerea se începù în diminéţa ḑileĭ de 15 Ianuariu. Impotriva tuturorŭ aşteptărilorŭ indigeniĭ nu cutezară a face decâtŭ unŭ singurŭ atacŭ, care fù respinsŭ cu înlesnire.

Ne maĭ întêmpinândŭ de aicĭ înainte nicĭ o greutate, espediţiunea ajunse în 27 Ianuariu érăşĭ în Uganda la Kisossi. Aicĭ Sambuzi şi cu ómeniĭ sěĭ sě despărţiră de Stanley, înainte de a se despărţi însă, nevrednicul „generalŭ“ furà dela călětorulŭ nostru treĭ lăḑĭ cu mărgele. Hoţulŭ se îndreptà spre ţinutulŭ sěu, ce se afla în apropiere.

Stanley rěmase în Kisossi treĭ ḑile. In restimpulŭ acesta elŭ trimise pe Kacece împreună cu alţĭ doĭ

demonstraţiune, ca şi care nicĭ pe timpulŭ absolutismului, în cele mai întunecóse ḑile de apĕsare ale Maghiarilorŭ n'au cutezatŭ s'o facă. Astă-ḑĭ, în anulŭ alŭ 11-lea alŭ regimului Tisza, s'a întêmplatŭ că: în modŭ serbătorescŭ, în modŭ demonstrativŭ au împodobitŭ cu cununĭ mormêntulŭ lui Hentzi*)

Demonstraţia au inscenat'o oficerii austro-ungarĭ, oficerii armatei comune, şi n'au inscenat'o ca ómenĭ privaţĭ, ci la provocare mai înaltă. Şi la acésta demonstraţiune politică antimaghiară iau parte tocmai oficerii acelei armate comune, despre care voescŭ cu totŭ adinsulŭ sĕ ne facă sĕ credemŭ, că este şi unguréscă. In Oşorheiu, cândŭ cu rĕdicarea statuei generalului Bem, honveḑilorŭ maghiarĭ regescĭ le-a fostŭ interḑisŭ de a se presenta la festivitate; li s'au ḑisŭ că Bem n'a fostŭ generalŭ de honveḑĭ maghiarĭ regescĭ. Hentzi a fostŭ generalŭ austriacŭ, nu austro-ungarŭ. Cum au cutezatŭ dér oficerii armatei a lua parte la acea demonstraţiune? „Egyetertes“ crede că acéstă „demonstraţia“ s'a făcutŭ fără scirea br. Edelsheim, comandantulŭ armatei, şi aştéptă dela acesta desluşirĭ şi satisfacţiune.

Studenţii maghiarĭ au hotărîtŭ sĕ facă contrademonstraţiune, sĕ'şĭ bată jocŭ de generalulŭ Ianski şi pe mormêntulŭ lui Hentzi sĕ depună o cunună de cépă, rupêndŭ pe celelalte. Generalului Ianski, care vorbise la mormêntulŭ lui Hentzi, i-au spartŭ ferestrile, înaintea edificiului comandei generale au făcutŭ larmă mare. Comandantulŭ de corp. br. Edelsheim-Gyulai a declaratŭ, că la mormêntŭ nu s'a făcutŭ nicĭ o demonstraţiă politică. Studenţii au aruncatŭ în mormêntulŭ lui Hentzi cu ouĕ stricate. Oficerii suntŭ fórte agitaţĭ.

*) Hentzi e comandantulŭ austriacŭ, care a apĕratŭ Buda în contra honveḑilorŭ.

Complotulŭ contra prinţului Alexandru.

Partida oposiţională din Bulgaria se scie că lucréză împreună cu agenţii ruşĭ, ca sĕ îngreuieze posiţiunea prinţului Alexandru atâtŭ faţă cu poporulŭ, câtŭ şi faţă cu Rusia. Terenulŭ celŭ mai favorabilŭ de lucratŭ pentru oposiţiune e Rumelia ostică, unde îşĭ are pe partea sa şi pe naţionalităţile nebulgare, pe care actualulŭ guvernŭ bulgarŭ le-a amărîtŭ cumplitŭ, deórece administraţiunea bulgară încă de acum a începutŭ a nu le mai respecta limba.

Agitaţiunile rusescĭ s'au datŭ din nou pe faţă cu ocasiunea călĕtoriei prinţului Alexandru în Rumelia, printr'unŭ complotŭ contra sa, ce s'a descoperitŭ în Burgas. Étă ce i se comunică din Filipopolŭ fóiei „Pol. Korr.“ despre acestŭ faptŭ:

Ţĕranulŭ Michailov fŭ chematŭ de Garonov, conducĕtorulŭ oposiţiunii din Burgas, în acestŭ oraşŭ şi asistă la întrunirea secretă, care s'a ţinutŭ în nóptea de 5 (17) Maiu în casa lui Garonov sub preşedinţa căpitanului rusŭ Nabokov, care servise mai 'nainte în miliţia rumeliotă. La adunare au luatŭ parte: unŭ preotŭ muntenegrénŭ, doi alţĭ Muntenegrenĭ, patru Bulgarĭ şi încă alte multe persóne necunoscute.

Se hotărî, ca sĕ prindă viu pe prinţulŭ cu ocasiunea călĕtoriei sale dela Slivno la Burgas în localitatea Kamcikdere între Aitos şi Burgas, ér décă acestŭ planŭ n'ar isbuti, sĕ-lŭ omore dintr'unŭ locŭ ascunsŭ. Pentru esecutarea acestei crime erau gata 30 de individĭ sub conducerea căpitanului Nabokov. Ţĕranulŭ Michailov fŭ însărcinatŭ sĕ se pună cu 20 de ómenĭ de încredere sub comanda lui Nabokov. Pentru casulŭ când n'arŭ isbuti sĕ facă ceva în Kamcikdere, se hotărî sĕ prindă pe principele la intrarea sa în Burgas şi sĕ lŭ ducă pe mare. Ministrulŭ Karavelov şi prefectulŭ sĕ fie ucişĭ. Conjuraţii avéu de gândŭ sĕ provóce prin acésta o revoluţiune, sĕ producă turburărĭ în tótă ţéra şi apoi sĕ cheme pe Ruşĭ ca s'o ocupe. Mai departe se hotărî, sĕ trimétă la 6 (18) Maiu pe doi Grecĭ la Achiolo şi Carnabad, ca sĕ distrugă firulŭ telegraficŭ. Toţĭ conjuraţii trebuiră sĕ jure înaintea preotului muntenegrénŭ, că vorŭ ţiné secretă afacerea. Toţĭ conjuraţii suntŭ arestaţĭ. Intréga poporaţiune de amêndouĕ părţile Balcanului suntŭ consternaţĭ de acéstă laşă procedere a conjuraţilorŭ.

Privire istorică asupra trecutului politicŭ-socialŭ şi naţionalŭ al „Ducatului Bucovina“.

(Urmare.)

Vasiliu Donicĭ, Georgiu Crăciunŭ, Androrache Griorosŭ (în comuna Ioncăuţĭ), Vasiliu Chîrste, Mateiu Mohorîtu, Iacobŭ Moţocŭ (în comuna Cabeştĭ), Mitesculŭ, Dumitraşu Chiva, Gligoraşu Pentesculŭ, Mariţa Carpu, Ursache Tudanu (în comuna Costeştĭ-Cabeştĭ), Sandulŭ Racoce, Lupaşculŭ, Ionŭ Cornea, Ionŭ Âmblătoriu, Ionŭ Ciobanu, Simeonŭ Ioncesculŭ, Petrea Muntenu, Gligoraşŭ Lica, Penteleiu Clivanŭ, Georgiu Isculŭ, Grigoraşŭ Chifra, Donicĭ, Lazarŭ Penteleiu, Vasiliu Sorocénu, Dumitraşŭ Drumulŭ, Grigoriu Jianu, Titiana Telégă, Ionŭ Barbulŭ, Catarina Cosmiţă (în comuna Costeştĭ-Căbeştĭ), Ionŭ şi Maria Verêha, Georgiu Seretênu, Elia Mesianu (în comuna Comăreştĭ), Zota, Costinu (în comuna Chişĕlău), Irina Creţulŭ, Şcraba, Costaşu, Bĕţulŭ, Greculŭ, Buliga, (în comuna Lehucenĭ), Constantinŭ Şahinŭ, Alexandru şi Vasiliu Stîrcea (în comuna Lucaviţa), Demetriu Naculŭ (în comuna Ostra), Onciulŭ, Sturza, Scalatŭ, Giurgiuvanu (în comuna Putila), Teodorŭ Coşanu, Demetriu Strişca (în comuna Zelenău), Paraschiva Jianu (în comuna Pedecăuţĭ), Mihaiu Turculŭ (în comuna Pohorlăuţĭ), Paraschiva Potlogŭ (în comuna Rohozna), Ilinca Căpşoia (Capşa), Mihaiu Nuţulŭ, Maria Mihovanu, Ionŭ Popesculŭ, Constantinŭ Ţintă, Ioniţă Cuparencu, Georgiu Isaru (în comuna Stăneştĭ pe Ceremuşu), Ilinca Brânḑăniţă (în comuna Sadagura-Bohozna), apoi familiile: Popenchiu, Şerbanŭ (astăḑĭ Şerban-ovschi), Negoiţă, Samsonŭ, Bobela, Petraşco, Grigorce, Vasilco etc. etc. totŭ nume de familiă nobile române, carele îşĭ au proprietăţile sale strămoşescĭ pe teritorulŭ astăḑĭ slovisatŭ dintre Nistru Ceremuşu şi Prutŭ séu apropiarea lorŭ.

Şi scoborându-ne la poporulŭ de rêndŭ nenobilŭ au nu aflămŭ noi în cea mai mare parte nume românescĭ? Ba înca mai multŭ, au nu aflămŭ noi, cumcă toţĭ cei bĕtrânĭ dintre ei vorbescŭ încă şi până astăḑĭ românesce, deşi generaţiunea têněră, adecă fiii şi nepoţii lorŭ parŭ a nu cunósce românésca de felŭ şi, durere, se servescŭ de unŭ idiomŭ strĕinŭ slavŭ? Au dóră nu se rógă Rezeşii dintre Nistru şi Prutŭ ca preotulŭ din comunele lorŭ sĕ li celebreze sfânta liturgiă în limba lorŭ strămoşéscă română şi nu o facŭ acésta chiar şi comunele întregĭ din acele părţĭ, poftindŭ pe preoţĭ sĕ le cetéscă în biserică şi la funcţiunĭ românesce, declarândŭ şi argumentândŭ, cumcă ei cu totă desnaţionalisarea lorŭ încă totŭ pricepŭ mai lesne limba românéscă bisericéscă decâtŭ pe cea slavă din cărţile bisericescĭ? Şi au dóră Rezîşii din acele părţĭ nu se simtŭ rĕu ofensaţĭ în mândria şi consciinţa lorŭ, décă îi crede şi-i declară cineva de Slavĭ? Au dóră nu rógă ei, şi multe comune din acele părţĭ, ca învĕţatorii dela scólele lorŭ poporale sĕ-i înveţe pe copiii lorŭ carte românéscă éră nu ruséscă, şi au dóră nu mergŭ spre acestŭ scopŭ adeseorĭ chiar deputaţiunĭ întregĭ până la inspectorii scolarĭ districtualĭ?

Nu credemŭ cumcă s'ar puté afla ceneva, carele sĕ voiéscă sĕu sĕ se încerce măcarŭ a nega adevĕrulŭ cuprinsŭ în întrebările de mai susŭ, — căcĭ décă ar face-o acésta ar dovedi, cumcă nu este amicŭ alŭ adevĕrului!

Décă trecutulŭ durerosŭ a favorisatŭ şi a înlesnitŭ lăţirea slavonismului galiţianŭ în Bucovina nóstră, apoi acésta ni-o putemŭ explica fórte lesne din împrejurările şi situaţiunea de atuncĭ, în carĭ se afla ţéra nóstră şi dimpreună cu ea poporulŭ şi biserica nóstră!

Politicesce şi administrativŭ alipise guvernulŭ vienezŭ ţéra nóstră cătră învecinata Galiţiă, declarândŭ Bucovina ca cercŭ alŭ Galiţiei, şi anume: dela *1 Noemvre 1786 pâna la 4 Martie 1849.*[1]) Faptŭ, prin care sĕ nimicise tóte drepturile, tóte privilegiile, tótă autonomia, c'unŭ cuvêntŭ tótă puterea de viéţă a ţĕrii nóstre; faptŭ de tristă memoriă, prin carele mândra Bucovină ajunsese fără voia şi scirea sa în deplina şi vitrega stăpânire a Galiţianilorŭ! faptŭ durerosŭ, carele curmà deodată fiă-cărui fiu alŭ ţĕrii calea de a mai puté ajunge la vre unŭ postŭ în ţéra sa propriă, căcĭ administraţiunea politică galiţiană îşĭ dase în tóte mâna cu administraţiunea bisericéscă galiţiană, şi ḑicêndŭ acesta, ḑicemŭ totodată, cumcă administraţiunea politică galiţiană îşĭ dase mâna în tóte şi cu administraţiunea scolară galiţiană, de unde urmà ca consecvenţă, că fiii Bucovinei nu mai putéu încăpé în funcţiunĭ nicĭ administrative nicĭ judecătorescĭ şi nicĭ scolare, căcĭ unde nu-i putea împedeca admnisitraţiunea politică galiţiană, acolo îi împedeca consistoriulŭ metropolitanŭ galiţianŭ, căcĭ acesta dispunêndŭ întru tóte asupra scólelorŭ, desfiinţà cele mai multe scóle poporale naţionale, şi anume prin o manevră indirectă, adecă desrădicândŭ în annlŭ 1793 pentru Bucovina legea obligătóre de instrucţiune, deşertândŭ prin acésta metodă scólele naţionale de scolarĭ şi ca consecvenţă naturală şi neevitabilă desrĕdicândŭ scólele şi pre învĕţătorĭ, carĭ toţĭ fusese aduşĭ din Transilvania şi Ungaria şi erau de confésiunea ortodoxă-orientală şi de naţionalitate română!!

Apoi nu crea scolĭ în ţéră decâtŭ numai acolo unde îi convenea şi totŭ numai scolĭ confesionale papisăşescĭ (romano-catolice,) aşa încâtŭ nicĭ unŭ fiu alŭ bisericei şi ţĕrii nóstre nu puté sĕ ocupe pe atuncĭ nicĭ celŭ mai micŭ postŭ scolarŭ, — *ci fiii bisericei nóstre erau siliţĭ, décă voiau se ajungă la elŭ, sĕ-şĭ lapede legea strămoşéscă şi sĕ se declare formalŭ de romano-catolicĭ séu celŭ puţinŭ de greco-catolicĭ, — sĕ se lapede de legea şi biserica sa şi cu acésta şi de naţiunea sa!!* Aşa încâtŭ din „status quo ante,“ cu carele se anexase Bucovina cătră Austria, nu mai rĕmăsese nimica!

(Va urma.)

DIVERSE.

Totdéuna comerciantŭ. — Unŭ domnŭ: „Eu cerŭ mâna uneia din fiicele d-vóstre!“ — Fabricantulŭ de ţigărĭ: »Prea bine, poftiţĭ pe cea stătută, séu una mai tăricică, séu pe cea importată din pensionatŭ?“

[1]) Acéstă a fostŭ întâia óră. Adoua-óră se alipise politicesce Bucovina cătră Galiţia în 22 Aprilie 1860, însĕ numai până la 25 Augustŭ 1860, căcĭ intervenindŭ Românii Bucovinenĭ (nobilimea, preoţimea şi poporulŭ) fŭ dislipită éră-şĭ de Galiţia şi declarată de autonomă. — Judecătoresce însă atârnă încă şi astă-ḑĭ de ea, fiindŭ instanţa II în Liovŭ!!!

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

---

din ómeniĭ sĕĭ cu o scrisóre la Mtesa, în care-ĭ împărtăşì acestuia, cum s'a purtatŭ Sambuzi în decursulŭ călĕtoriei, şi totodată-ĭ făcù cunoscutŭ furtulŭ dela despărţire.

După vre-o câte-va ḑile Kacece şi cu soţiĭ luĭ se întórseră la stăpânulŭ lorŭ. Eĭ îĭ făcură călĕtoruluĭ nostru următórele împărtăşirĭ:

„După-ce cetì scrisórea, împĕratulŭ se nĕcăjì grozavŭ de tare. Elŭ chemà îndată pe subcomandanţiĭ şi pe oficeriĭ sĕĭ şi înaintea întregeĭ adunărĭ ne puse sĕ-ĭ istorisimŭ încă odată tóte, ce le făcuse Sambuzi. După-ce isprăvirămŭ, Mtesa vorbi astfelŭ: Vedeţĭ voĭ, cum ómeniĭ meĭ îşĭ batŭ jocŭ de cinstea mea şi de numele meu?... Iĭ voĭ arĕta eu însă luĭ Sambuzi, că nu trebue sĕ se jóce cu Kakaba . . , Saruti, ḑise elŭ cătră maĭ marele gardeĭ sale, du-te cu ostaşiĭ tĕĭ în ţéra luĭ Sambuzi şi ĭ-o ocupă, éră pe elŭ sĕ mi'lŭ aducĭ ferecatŭ în lanţurĭ!“

Pe când Kacece se întorcea la stăpânulŭ sĕu cu o scrisóre din partea luĭ Mtesa, elŭ întâlnì o cétă de ostaşĭ, carĭ îlŭ duceau pe Sambuzi legatŭ cu lanţurĭ la reşedinţă, unde îlŭ aşteptau pedepsele cele maĭ aspre.

In scrisórea sa împĕratulŭ îĭ făgăduia prietinuluĭ sĕu Stanley, la casŭ când ar fi voitŭ sĕ se întórcă pentru a doua óră la lacŭ, 100,000 ómenĭ cu ceĭ maĭ bunĭ generalĭ aĭ sĕĭ spre întovărăşire.

Deşi călĕtorulŭ nostru era câtŭ se póte de recunoscĕtorŭ în inima sa pentru acéstă propunere marinimósă, totuşĭ făcuse cu Vaganda esperienţe prea triste, ca sĕ se încrédă din nou lorŭ şi sĕ priméscă oferta împĕratuluĭ. Elŭ îĭ scrise acestuia o epistolă, în care-ĭ spuse fără nicĭ o ocolélă totŭ adevĕrulŭ, îĭ mulţămì pentru prietinia arĕtată şi-ĭ ḑise rĕmasŭ bunŭ pentru cea maĭ de pe urmă óră.

CAPITOLULŬ XII.

La Nilulŭ Alecsandreĭ. — Regele Rumanika din Karagve. — Baia Mtagata. — Stanley face o cură, care nu-ĭ priesce. — Composiţia apeĭ minerale. — In magazinulŭ luĭ Rumanika. — Fómetea din Usui. — Şi »Bull« se prăpădesce.— Intâlnirea cu unŭ aventurierŭ temutŭ, care luĭ Stanley nu i se pare aşa de grozavŭ.

Acum călĕtorulŭ nostru era éraşĭ numaĭ cu Vangvana şi cu Vanyamvezi sĕĭ, şi se simţia fericitŭ, că nu maĭ atârnă de voinţa unuia şi altuia, ci póte sĕ le facă tóte după placulŭ sĕu. Elŭ se îndreptà spre sudŭ şi ajunse în curênd la Nilulŭ Alecsandreĭ, care este rîulŭ celŭ maĭ mare, ce se varsă în laculŭ Victoriei şi care are o lăţime de 520 metri. Apa luĭ este fórte limpede şi în cât-va îu colórea feruluĭ.

Indigeniĭ nu voiau sĕ'lŭ lase pe Stanley, sĕ trécă peste elŭ, până nu va da óre-care vamă maĭ mareluĭ lorŭ. Stanley nu voì sĕ dea ascultare acesteĭ cererĭ şi indigeniĭ, vĕḑêndŭ că n'au încătrău, îlŭ lăsară sĕ trécă şi fără vamă.

Călĕtoriĭ noştri se aflau acum în ţéra Karagve. Eĭ ajunseră în 25 Februariu 1876 la tĕrgulŭ Kafurro, în care se aflau maĭ mulţĭ neguţătorĭ arabĭ bogaţĭ, carĭ se aşezaseră aicĭ pentru întrégă viaţa lorŭ. Aceştia'lŭ primiră pe Stanley în chipulŭ celŭ maĭ pretinescŭ.

Indată după sosire călĕtorulŭ nostru făcù o visită regeluĭ Rumanika din Karagve, care este tributarŭ împĕratuluĭ. Regele, unŭ bărbatŭ de o mărime deosebită, — Stanley abia-ĭ ajungea până la umerĭ, — era îmbrăcatŭ cu o faţă de plapomă roşiă. Copiĭ sĕĭ vioĭ şi sănĕtoşĭ aveau îmbrăcăminte şi maĭ slabă.

„Mărturisescŭ,“ ḑice Stanley, vorbindŭ despre domnitorulŭ din Karagve, „că chiar dela prima vedere Negrulŭ acesta bunŭ de inimă şi cu o purtare câtŭ se póte de demnă făcù asupra mea întocmaĭ impresiunea unuĭ patriarcŭ creştinescŭ séu a unuĭ sfântŭ, a cărorŭ aducere aminte o cinstesce biserica din timpurĭ străvechĭ.“

Rumanika îşĭ esprimà bucuria, ce ĭ-o făcuse călĕtorulŭ nostru, venindŭ sĕ-ĭ cerceteze ţéra. Elŭ i spuse, că ostenéla nu-ĭ va fi în zadarŭ, de óre-ce Karagve are multe lacurĭ, rîurĭ, munţĭ şi isvóre calde, turme nenumĕrate, vênatŭ din destulŭ şi pădurĭ marĭ de bananĭ.

(Va ruma.

Cursulŭ la bursa de Viena

25 din Maiŭ st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	105 65
Rentă de hârtiă 5%	95.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	153.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	128 75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	118.—
Bonurĭ rurale ungare	105.30
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C5.30
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	105 30
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.30
Bonurĭ rurale transilvane	105 30
Bonurĭ croato-slavone	105.20
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119 75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	124.40
Renta de hârtiă austriacă	85.25
Renta de arg. austr.	85.35
Renta de aurŭ austr.	117.35
Losurile din 1860	138 80
Acţiunile băncei austro-ungare	876 —
Act. băncei de creditŭ ung.	290.50
Act. băncei de creditŭ austr.	284 60
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.95
Napoleon-d'orĭ	10.04
Mărcĭ 100 împ. germ.	62.05
Londra 10 Livres sterlinge	126.75

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 12 Maiŭ st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	90—	91—
Renta rom. amort. (5%)	94¼	95—
» convert. (6%)	86—	87—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	32—	33½
Credit fonc. rural (7%)	103½	104½
» „ „ (5%)	87½	87½
» » urban (7%)	99½	100—
» » » (6%)	91—	92—
» » » (5%)	82—	82½
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14 60	14.70
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.00—	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 25 Maiŭ st. n. 1886

Bancnote românescĭ	Cump.	8.67	Vênd.	8.70
Argint românesc	»	8.60	»	8.65
Napoleon-d'orĭ	»	10.00	»	10.03
Lire turcescĭ	»	11.27	»	11.30
Imperialĭ	»	10.26	»	10.29
Galbenĭ	»	5.90	»	5.94
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	123.—	»	124.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ (	—	—	12.50	—
(	—	—	1.09	—
Timişŭ	—	—	1.40	—
Braşovŭ (	—	—	2.27	—
(	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Haşfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighişóra (	10.29	—	8.01	—
(	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa micĕ	12.12	—	10.02 10.30	—
Micăsasa	12.56	—	10.50	—
Blaşiu	1.30	—	11.29	—
Crăciunelŭ	1.45	—	11.47	—
Teiuşŭ	2.11	—	11.35	—
Aiudŭ	2.55	—	1 04	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	1.30	—
Uióra	3.24	—	1.39	—
Cucerdea	3.31	—	2.07	—
Ghirisŭ	4.09	—	3.03	—
Apahida	5.36	—	5.08	—
Clusiu (	5.56	—	5 35	—
(	6.16	—	—	8.00
Nedeşdu	6.37	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.53	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.08	—	—	9.34
Stana	7 34	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.55	—	—	11.04
Ciucia	8.35	—	—	12 17
Bucia	8.53	—	—	12.47
Bratca	9.12	—	—	1.21
Rév	9.31	—	—	2.05
Mezŏ-Telegd	10 06	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.25	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.35	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.41	—	—	4.06
(	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	1.45	—
Szolnok	2.58	—	5.34	8.22
Buda-pesta	6.00	—	10.05	10.30
Viena (	—	—	10.50	—
(	3.00	8.50	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezŏ-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Clusiu (	10.01	—	5.05	6.43	—
(	10 26	—	—	7.03	—
Apahida	10.52	—	—	7.26	—
Ghiriş	12.37	—	—	8.51	—
Cucerdea (	1.36	—	—	9.31	—
(	1 48	—	—	9.43	—
Uióra	1.57	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	2.06	—	—	9.58	—
Aiudŭ	2.46	—	—	10.24	—
Teiuşŭ	3.01	—	—	10.44	—
Crăciunelŭ	3.45	—	—	11.28	—
Blaşŭ	4.06	—	—	11.44	—
Micăsasa	4.45	—	—	12.18	—
Copşa mic.	5.05	—	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	—	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	—	—	7.14	1.09
(	—	—	—	—	1.50
Timişŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ (	—	—	—	—	3.23
(	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	—	4 53
(	3.16	—	5.10
Budapesta	6.50	—	8.16
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	—	—
Budapesta	8.05	—	8.00
Szolnok (	11.02	—	11.40
(	11.12	—	12.00
Aradŭ	3.37	—	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.34	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	—	8.18
Aradulŭ nou	6.23	—	8.32
Németh-Ságh	6.48	—	8.51
Vinga	7.19	—	9.07
Orczifalva	7.38	—	9.20
Merczifalva	7.56	—	9.32
Timişóra	8.42	—	10.09

Simeria (Piski) **Petroşenĭ**

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	—	11.50	2.23
Streiu	—	12.27	3.00
Haţegŭ	—	1.19	3.49
Pui	—	2.10	4.40
Crivadia	—	2.57	5.28
Baniţa	—	3.35	6.07
Petroşenĭ	—	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.02	—	5.00
Merczifalva	6.40	—	5.50
Orczifalva	6.52	—	6.07
Vinga	—	—	6.32
Németh-Ságh	—	—	6.53
Aradulŭ nou	—	—	7.24
Aradŭ	—	—	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	—
Baniţa	7.27	10.14	—
Crivadia	8.06	10.54	—
Pui	8.50	11.37	—
Haţegŭ	9.31	12.17	—
Streiu	10.16	12.58	—
Simeria	10.53	1.35	—

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.